MALMÖ UNIVERSITET
FAKULTETEN FÖR HÄLSA OCH SAMHÄLLE

BERÄTTELSER OM OCH AV FÖRÄLDRER MED FYSISK FUNKTIOSNEDSÄTTNING

EN ANALYS AV HUR FÖRÄLDRAR MED FYSISK FUNKTIONSEDSÄTTNING BERÄTTAR OM SITT FÖRÄLDRASKAP I MEDIA

JILLAN HATEM

Examensarbete i handikapp- och rehabiliteringsvetenskap
15 hp
Socialpedagogiskt arbete inom Funktionshinderområdet
Maj 2018

Malmö Universitet
Hälsa och samhälle

205 06 Malmö

MALMÖ UNIVERSITET
FAKULTETEN FÖR HÄLSA OCH SAMHÄLLE

STORIES ABOUT AND OF PARENTS WITH PHYSICAL DISABILITIES

AN ANALYSIS OF HOW PARENTS WITH PHYSICAL DISABILITIES TALKS ABOUT HIS PARENTHOOD IN THE MEDIA

JILLAN HATEM

Abstract

The aim of this study was to create knowledge about how it is to be a parent with physical disability in society when there are such norms and expectations how to be a parent. The aim was also to lift the possibilities and obstacles that parents with physical disabilities experience about their parenthood. This study is based on a qualitative content analysis where I analyzed three interviews published within Swedish media, with inductive thematic analysis.

The result showed that, due to society's expectations of parenting and the negative attitude of disability around the environment, people with physical disabilities may go through a long process until they can become parents. Once they become parents, they are questioned in their role as parent. Another result was that despite the negative effects of functional impairment on a parent, the parents suggested that their disability was an opportunity that enriched their children.

Keywords: parenthood, physical disability, norms, opportunities and obstacles.

Abstrakt

Syftet med denna studie var att skapa kunskaper om hur det är att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning i samhället när det finns så normer och förväntningar på hur man ska vara som förälder. Syftet var även att lyfta vilka möjligheter och hinder som föräldrar med fysisk funktionsnedsättning upplever kring sitt föräldraskap. Denna studie bygger på en kvalitativ innehållsanalys där jag analyserat tre intervjuer publicerade i svensk media, med induktiv tematisk analys.

Resultatet visade att på grund samhällets förväntningar på föräldraskap och omgivningens negativa attityder kring funktionsnedsättning, får personer med bland annat fysisk funktionsnedsättning gå igenom en lång process tills de kan bli föräldrar. När de väl blivit föräldrar så ifrågasätts de i sin roll som förälder. Ett annat resultat var att trots de negativa effekterna som funktionedsättning medför med sig för en förälder, menade föräldrarna att deras funktionsnedsättning var en möjlighet som kunde berika deras barn.

Nyckelord: föräldraskap, fysisk funktionsnedsättning, normer, möjligheter och hinder.

Innehåll

1. Inledning 5

1.1 Syfte och frågeställningar 6

1.2 Definitioner och ordval 7

2. Bakgrund 8

2.1 Mänskliga rättigheter 8

2.2 Diskrimineringslagen 9

3. Tidigare forskning 9

3.1 Vägen till föräldraskap 10

3.2 Förväntningar på föräldraskap 10

3.3 Möjligheter och hinder med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

4. Teori 13

4.1 Socialkonstruktivism 13

4.1.2 Föräldraskap som konstruktion 13

4.2 Stigmateorin 14

5. Metod och material 15

5.1 Material 15

5.2 Metod 16

5.3 Urval 17

5.4 Analysgenomförande 17

6. Resultat och analys 18

6.1 Den knöliga vägen till föräldraskapet 18

6.2 Förhandlingar kring stigma och skam 22

6.3 Möjligheter och hinder 24

6.3.1 Hinder med att vara förälder med funktionsnedsättning 24

6.3.2 Möjligheter med att vara förälder med funktionsnedsättning 28

7. Diskussion 31

7.1 Resultatdiskussion 32

7.2 Metoddiskussion 33

7.3 Vidare forskning 34

8. Referenser 35

8.1 Källmaterial 35
8.2 Litteraturmaterial 35

1. Inledning

I den här uppsatsen analyserar jag två radiointervjuer och en tidningsintervju där människor med fysisk funktionsnedsättning berättar om sitt föräldraskap. Uppsatsen handlar om hur det är att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning och den är en utveckling av fördjupningsarbetet som jag gjorde tillsammans med en kurskamrat på termin fyra.

För att inkluderas i ett samhälle, finns det olika normer och förväntningar som invånarna i samhället ska inordna sig under för att inte hamna utanför. Det finns även olika roller som varje enskild individ intar som invånare i ett samhälle. Ett exempel på en roll som individerna kan inta är rollen förälder. Rollen som förälder innebär att man ska vara tillgänglig för sitt

barn när barnet behöver hjälp och stöd. Man ska även vara barnets förebild, kunna uppfostra barnet och kunna ta hand om sitt barn. Om man inte kan uppfostra och ta hand om barnet, sägs det i det samhället vi lever i att man misslyckat med sin roll som förälder.

Det föds många barn och det ses som ett naturligt steg i livet att skaffa barn och bilda familj. Det är något som samhället önskar att invånarna ska föröka sig för att bland annat samhället ska fortleva. Det är inte bara på en samhällsplan utan även det biologiska, viljan att skaffa barn. Barnets rättigheter är också en del av det viktiga i Sverige, I Föräldrabalken (1983:47) står det att barn ska få rätt till omvårdnad, trygghet och god uppfostran. Med lagen vill man säga att den föräldern som har vårdnaden om barnet har då ansvaret för barnets personliga förhållanden, det vill säga se till att barnets behov såsom försörjning och utbildning blir tillgodosedda. Hur barnet uppfostras är beroende på förälderns förutsättningar, det är även beroende på om föräldern kan ta ansvaret för sitt barn eller inte. Har förälder en sorts funktionsnedsättning anses det då att hen kommer ha en svårighet med att klara av sin roll som förälder då det finns förställningar om hur en förälder ska vara. Ett vanligt synsätt kring hur personer med funktionsnedsättningar är att en persons funktionsnedsättning leder till att personen känner sig utanför då hen har en funktionsnedsättning. Anledningen till detta är för att funktionsnedsättning anses vara avvikande i det så kallade “normal” samhället med “normala” och “friska” invånare. Personer med funktionsnedsättning anses vara beroende av sin omgivning, då det finns föreställningar om att personer med funktionsnedsättning inte klarar av att göra något själva.

Då funderade jag på hur det är för människor med funktionsnedsättning. Hur upplever egentligen föräldrar med fysisk funktionsnedsättning sitt föräldraskap och hur upplever de, de samhälleliga normerna om familjebildning och var hamnar de i de här förväntningarna och normerna kring föräldraskap. Detta leder mig till arbetets syfte och frågeställningar.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med det här arbetet är att skapa kunskap om upplevelser av och föreställningar om att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning. Detta genom att analysera publicerade intervjuer med människor med funktionsnedsättning. Intervjuerna har tagits från Sveriges Radio och Expressen. Uppsatsens syfte är även att få en bild av hur föräldrar med fysisk funktionsnedsättning berättar om de normer och förväntningar som finns i ett samhälle kring föräldraskap.

För att undersöka syftet har jag formulerat följande frågeställningar:

- Hur berättar föräldrar med fysisk funktionsnedsättning de normer och förväntningar som finns i ett samhälle kring föräldraskap?
- Vilka möjligheter och hinder finns det med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning i de intervjuer som har analyserats?

1.2 Definitioner och ordval

Grönvik (2011) skriver att inom den medicinska modellen kopplas funktionshinder till personer med funktionsnedsättning, där personen har en nedsatt förmåga som medför funktionshinder. Tossebro & Kittelsaa (2004) menar att den sociala modellen däremot menar att funktionshinder skapas av samhället. Genom att samhället inte är anpassat efter personer med funktionsnedsättning, skapas hinder för den enskilde i vardagen. Grönvik (2011) skriver om den miljörelativa modellen som handlar om att funktionshinder skapas när det finns ett samspel mellan den enskildes funktionsnedsättning och samhällets brister som finns i den omgivande miljön. Miljön är det största hindret för en person med funktionsnedsättning, är miljön tillgänglig kan personen kunna leva ett liv som hen önskar trots funktionsnedsättning, men finns det brister i samhället som kan leda till att den enskildes liv blir begränsat kan det då leda till att hen blir beroende av sin omgivning (Grönvik, 2011). Är miljön tillgänglig för alla personer i samhället kan det underlätta för invånarna att vara självständiga och klara sig själva. Finns det rätt hjälpmedel som är allmänt tillgängliga eller anpassade efter den enskildes behov kan hjälpmedel-användaren leva som vilken individ som helst. Ett hjälpmedels syfte är bland annat att förebygga, kompensera och minska ett funktionshinder, syftet är även att ge individen ett förbättrat funktionstillstånd (Socialstyrelsen, 2003).

I min uppsats använder jag ordet funktionsnedsättning som enligt Dammert (2013) är en nedsättning av psykisk, fysisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionsnedsättning kan vara medfödd eller förvärvad. Jag använder även funktionshinder, där författaren (2013) menar att funktionshinder handlar om när funktionsnedsättningen som den enskilde har, leder till hinder eller begränsningar i relation till omgivande miljön.

Ordet avvikande använder jag också, det beskriver personer med funktionsnedsättningen position i samhället och det är ett ord som förekommer i de teoretiska litteratur som jag använt mig av.

2. Bakgrund

Vi lever i ett samhälle där det har skett mycket positiv förändring när det gäller bestämmelser kring funktionsförmåga men det är fortfarande inte är jämlikt. Samhället har blivit mindre diskriminerande men det går väldigt långsamt framåt (Myndighet för delaktighet, 2015). I det här kapitlet går jag igenom viktiga legala och samhälleliga bestämmelser som finns i dagens samhälle för att främja möjligheter och undanröja hinder för invånarna. Jag skriver om mänskliga rättigheter och diskrimineringslagen. Dessa bestämmelser som jag skriver om är viktiga att känna till inför vidare läsningen av uppsatsen för att förstå informanternas berättelser

2.1 Mänskliga rättigheter

Sverige har anslutit sig till konventionen om mänskliga rättigheter, FN-konventionen. Syftet med konventionen är att främja, skydda och säkerställa alla invånare i ett samhälle. Detta för att även bland annat personer med funktionsnedsättning ska ha lika tillgång till mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som alla andra (Hallenberg & Hallenberg 2015, Regeringskansliet, 2011). Staterna som är anslutna till konventionen har kommit fram till att personer med funktionsnedsättning ska ges lika rättigheter precis som alla andra invånare i samhället, utan att diskrimineras på grund av deras funktionsförmåga (Regeringskansliet, 2008a)

En av FN-konventionens standardregel är artikel nummer nio om delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning, som handlar om familjeliv och integritet. Den handlar om att staterna bör främja möjligheter för personer med funktionsnedsättning att leva ett så kallat “vanligt” familjeliv. Det innebär att det är centralt att främja deras rätt till personlig integritet samt se till att det finns lagar så att folkgruppen som är utsatta inte blir diskriminerade, när det gäller bland annat sexualitet, äktenskap, familjeliv och föräldraskap. Personer med funktionsnedsättning ska även på grund av sin funktionsnedsättning inte få nekas till sexuella erfarenheter, relationer eller möjligheten till att bli föräldrar (Regeringskansliet, 2008b). För att detta ska uppnås ska det finnas möjlighet för personer med funktionsnedsättning att få rätt hjälp och stöd för att kunna bland annat leva tillsammans med sin familj. Selander (2015) skriver att ett exempel på en stödinsats som kan underlätta vardagen för en person med fysisk funktionsnedsättning när det gäller familj och familjeliv, är personlig assistans.

För att alla invånare ska inkluderas i samhället faställdes funktionshinderpolitiken i Sverige år 2000. Syftet med målen var att undanröja hinder, för full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Syftet handlade också om att samhället bör utformas så att alla personer med funktionsnedsättning skulle bli delaktiga i samhällslivet, och få jämlikhet i levnadsvillkoren precis som vilken individ i samhället som helst (Lindberg & Grönvik, 2011)

2.2 Diskrimineringslagen

I diskrimineringslagen står det att det är förbjudet att diskriminera en person på grund av hens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, sexualitet, funktionsnedsättning eller ålder. Anledningen till detta är för att alla individer är människor, ingen ska behövas diskrimineras på grund av hur hen ser ut eller vad hen har för bakgrund (SOU, 2014:41). Genom diskrimineringslagen kan personer med bland annat funktionsnedsättning anmäla platser/personer om de känner sig kränkta eller trakasserade.

3. Tidigare forskning

Central litteratur för undersökning har varit Gustavsson Holmströms (2002) avhandling och Hallbergs & Hallbergs (2013) studie. Avhandlingen (2002) som jag använt mig av heter *Föräldrar med funktionshinder: om barn, föräldraskap och familjeliv*, där Gustavsson Holmström (2002) intervjuat föräldrar i elva familjer. I familjerna är det antingen mamman eller pappan som har cerebral pares (CP), ryggmärgsskador eller multipel skleros (MS). Författaren (2002) beskriver i sin avhandling hur föräldrar i dessa familjer resonerar kring hur det är att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning. En annan studie som jag även utgår ifrån är, Hallberg & Hallbergs (2015) studie, som heter *Vuxna människor med funktionsnedsättningar, En kunskapsöversikt.* Studien handlar om livssituationen och utmaningarna för vuxna människor med olika typer av fysiska funktionsnedsättningar. Författarna (2015) skriver i sin bok om olika problem och utmaningar som personer med fysisk funktionsnedsättning har att hantera i sin vardag.

För att få ett större sammanhang har jag även utgått ifrån annan litteratur och studier. Kapitlet är uppdelat på följande teman: vägen till föräldraskap, förväntningar på föräldraskap samt möjligheter och hinder med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning. De här temana återkommer i min analys

3.1 Vägen till föräldraskap

Hugemark & Grönvik (2016) skriver om att vägen till föräldraskap inte är så enkelt för alla invånare i samhället. Detta är inte så ovanligt menar författarna (2016), eftersom det finns föreställningar om att personer med funktionsnedsättning anses vara asexuella. Gustavsson Holmström (2002) skriver att men graden på hur svårt det är att bli förälder kan bero bland annat på omgivningen, viljan av att skaffa barn och den enskildes funktionsförmåga.

I studier som gjorts kring föräldraskap och fysisk funktionsnedsättning beskrivs det att erfarenheterna av att ha en fysisk funktionsnedsättning kan ha en inverkan på en människas tankesätt kring föräldraskap. Med detta menar Gustavsson Holmström (2002) att erfarenheterna som föräldrar med fysisk funktionsnedsättning har kan påverka deras längtan efter barn. I studien som gjorts av Gustavsson Holmström (2002) beskrivs det om att även de attityder som finns i ett samhälle kan påverka om en person besluter om att bli förälder eller inte (Jillan & Hannan, 2016). Anledningen till att detta är på grund av de normer och förväntningar som finns i ett samhälle om hur en individ ska vara som förälder. I Gustavssons Holmströms (2002) studie berättar föräldrarna med fysisk funktionsnedsättning att på grund av de normer och förväntningar som finns i ett samhälle om föräldraskap, så uppmuntras inte de att bli förälder. Vidare berättar föräldrarna i studien (Gustavsson Holmström, 2002) att såsom det finns hinder till att bli förälder, finns det även drivkrafter på vägen till föräldraskap. Hindren har bland annat handlar om att inte kunna få barn utan hjälp och omgivningens negativa attityder. Medan den största drivkraften har varit längtan efter att bli förälder och ta hand om ett barn som är av ens eget kött och blod och bli biologiska föräldrar förklarar föräldrarna i studien.

Bergman, Eriksson och Klinth (2011) skriver om att normer för vem som är en god förälder förändras över tid, och påverkas av maktordningar såsom kön, ålder, funktionalitet, etnicitet och sexualitet. Med andra ord har föräldrar olika möjligheter att anses som goda sådana utifrån sina förutsättningar och beroende på vilken tid de befinner sig i.

3.2 Förväntningar på föräldraskap

Det finns föreställningar om föräldraskap på en samhällsnivå och även på individnivå. Gustavsson Holmström (2002) skriver att som förälder har man egna krav och förväntningar på sig själv. Föräldrar kan även uppleva att de måste uppfylla krav och förväntningar på hur de ska hantera sin roll som förälder, detta eftersom det finns normer för hur en god förälder

ska vara. Bergman, Eriksson & Klinth (2011) menar att normer för hur en god förälder ska vara har förändrats över tid. Författarna (2011) skriver att normerna på föräldraskap har påverkats av bland annat kön, funktionalitet och sexualitet, det vill säga att föräldrar har olika möjligheter att anses som goda utifrån sina förutsättningar. Bäck – Wiklund & Bergsten (1997) förklarar normer kring föräldraskap där föräldrars val i vardagslivet blir styrda av barnets behov, då barnet ska vara i centrum och komma i första hand. Gustavsson Holmström (2002) skriver att som förälder ska man kunna ta ansvar för sitt barn och finnas där för barnet. Detta förekommer även i Möller & Nyman (2003) då författarna förklarar att föräldraskap innebär ett nytt liv för föräldern där det kan medfölja nya rutiner som kan förändra hela föräldrars livsstil. Precis som Bergman, Eriksson & Klinth (2011) har skrivit att föräldrar har olika möjligheter att anses vara som goda, är beroende på vilken tid de befinner sig i, så har Plantin (2012) visat att förväntningarna på föräldraskapet har också förändrats över tid.

Gustavsson Holmström (2002) skriver att det finns fördomar som handlar om att föräldrar med bland annat funktionsnedsättning inte kan klara av sin roll som förälder i relation till tidigare nämnda normer. Detta leder till en större risk att föräldrar med funktionsnedsättning kan bli ifrågasatta sin roll som förälder. Vidare menar Gustavsson Holmström (2002) att som förälder handlar det om att ta ansvar för en annan människa, nämligen sitt barn. Det ansvaret som den enskilde får som förälder kanske hen aldrig haft sedan tidigare, det handlar om ett större ansvar. Trots längtan efter att få ett barn och bli förälder, kan ansvaret och fördomarna medföra oro, osäkerhet och otrygghet i rollen som förälder menar författaren (2002). I de forskningarna som gjorts kring föräldraskap hos personer med fysisk funktionsnedsättning har det förekommit att föräldrarna tar extra hand om sina barn. I forskningen förklaras det att föräldrarna, speciellt mammorna tar mycket bra hand om sina barn eftersom de upplever att de har omgivningens ögon på sig. Som förälder växer man inte bara i sina egna ögon, utan även i andras ögon menar författaren, därför upplever föräldrarna att de måste prestera mer än en förälder utan funktionsnedsättning för att bevisa att de kan vara som vilken förälder som helst trots sin nedsatta funktionsförmåga (Hallberg & Hallberg, 2015, Gustavsson Holmström, 2002).

3.3 Möjligheter och hinder med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning

Föräldrarna i Hallberg & Hallbergs (2015) studie och föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie berättar om de möjligheter som de upplever av att vara förälder med fysisk

funktionsnedsättning. De menar att möjligheter som funktionsnedsättning kan leda till, kan bland annat handla om en fördjupad närhet i familjen och att barnet lär sig att ta ansvar. Gustavsson Holmström (2002) skriver att föräldrars fysiska funktionsnedsättning kan leda till att barnet får respekt för alla personer oavsett vad de har för funktionsnedsättning eller hur de ser ut. Att föräldern har funktionsnedsättning kan leda till att barnet lever med fler vuxna som stöd i sin, som till exempel personlig assistans som är ett stöd för föräldrar och barn för att kunna utföra aktiviteter tillsammans trots funktionsnedsättningen som föräldern har.

Ahlström (2006) skriver att insats som personlig assistans har bedömts ha en stor betydelse för att bland annat förbättra vardagen för personer med funktionsnedsättning. Med personlig assistans menar Selander (2015) att insatsen leder till en ökad möjlighet för personer med bland annat fysisk funktionsnedsättning att få hjälp under barnets första år. Med hjälp av assistenten har föräldrar med fysisk funktionsnedsättning kunnat vara föräldrar på det sättet som de vill ha, då de bestämmer vilken hjälp de behöver med och assistenten följer efter deras önskan.

Precis som på andra ställen i samhället, så berättar föräldrarna i Hallberg & Hallbergs (2015) studie och föräldrar i Gustavsson Holmströms (2002) studie att det visserligen finns möjligheter men det finns också hinder med att vara en förälder med fysisk funktionsnedsättning. Malmberg (2009) menar att föräldrar med fysisk funktionsnedsättning väljer att bli föräldrar trots deras funktionsnedsättning är att bryta mot den förväntade normen om föräldraskap och även kroppsidealet, då det sägs att den friska kroppen är den så kallade “normala” kroppen. Hallberg & Hallberg (2015) skriver att som förälder med fysisk funktionsnedsättning ger både möjligheter och hinder. Författarna (2015) menar att hindren som föräldrar med fysisk funktionsnedsättning upplever med sin funktionsnedsättning är bland annat den begränsade förmågan för att klara av hushållssysslor och kunna ta hand om sitt barn. Detta kan leda till att de blir beroende av andra vuxna personer i sitt liv, som i sin tur kan leda till att hjälpmottagaren blir sedd ner på av hens omgivning. Hallberg & Hallberg (2015) skriver om ett annat hinder som föräldrar med fysisk funktionsnedsättning upplever, hindret är att på grund av den bristande tillgängligheten inte kunna vistas på sitt barns skola eller fritidsaktiviteter, då miljön inte är anpassade efter deras funktionsförmåga. Detta förekommer även i Gustavsson Holmströms (2002) studie då författaren menar att om miljön inte anpassad efter alla individer som befinner sig i samhället kan det då leda till oro för bland annat barnet när hen leker i sandlådan och för att komma in i sandlådan så finns det en tröskel.

Föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie upplever detta som hindrande då de inte kan vara närvarande för sitt barn om det nu skulle hända något när barnet leker i sandlådan.

Thomas (2007) menar att förutom de samhälleliga hindren kan även fördomar, negativa attityder och diskrimineringar vara hinder som personer med funktionsnedsättning upplever i vardagen. Med detta menar författaren (2007) att man ser personer med funktionsnedsättning som bland annat inkapabla och svaga.

4. Teori

I denna del har jag valt att använda mig av två teorier som jag ska ha som utgångspunkt i analysen av det empiriska materialet. De teorierna som jag har valt att utgå ifrån är Socialkonstruktivism och Goffmans stigmateori. Socialkonstruktivismen är ett synsätt där man utgår ifrån att allt är socialt konstruerat, Goffmans (2011) teori om stigma handlar om att på grund av bland annat en individs funktionsförmåga kan den enskilde inte accepteras fullt ut i det sociala sammanhanget. Jag använder de här teorierna för att med hjälp av de kan jag besvara studiens frågor.

4.1 Socialkonstruktivism

Gergen (2015) förklarar socialkonstruktivismen som ett synsätt där det utgår ifrån att allt som finns i ett samhälle är socialt konstruerat. Vidare menar Gergen (2015) att samhället konstrueras av människor i samspel med andra människor när det gäller värderingar, handlingar och föreställningar. Precis som Gergen (2015) menar även Berger & Luckmann (1998) och Burr (2003) att socialkonstruktivismen har som grund att kunskap konstitueras samt upprätthålls i den sociala processen. Denna enligt Berger & Luckmann (1998) innebär att människan utformar vanor som i sin tur sprids vidare till andra personer, vilket kan leda till oro och osäkerhet när en individ befinner sig i en viss situation som hen har svårt att hantera. Vidare menar författarna (1998) att det är i samspelet med andra som personen tillskrivs olika roller för sina handlingar.

4.1.2 Föräldraskap som konstruktion

Burr (2002) skriver att ur ett socialkonstruktivistiskt synsätt ser man inte rollen förälder som biologisk, istället uppfattar man föräldraskap och dess rollfördelning som en social konstruktion. Detta förekommer även i Sjöberg (2012), då författaren förklarar att rollerna

som konstruktion är kopplade till den kultur och samhälle som den enskilde befinner sig i. Med detta menar författaren (2012) att föräldraskap är uppbyggd av de normer och förväntningar som finns i samhället.

Brembeck (2003), Bäck – Wiklund & Bergsten (1997) skriver om att det finns förställning och förväntningar på hur föräldrar ska vara och agera i sin roll som förälder. Det finns även föreställningar om den goda moderskap, som är inbyggt i ett samhälles normsystem. Det goda moderskapet handlar om att mamman ska offra sig för sitt barn och finnas för sitt barn hela tiden. Bäck – Wiklund & Bergsten (1997) skriver att den goda modern är skapad för att fostra och passa sitt barn. Plantin (2001) menar att rollen som pappa leder till att man ska vara en fostrare, normbildare och omsorgsgivare. Att ha rollen som pappa förväntas den enskilde vara som en andrahandsförälder, det innebär bland annat att ge omsorg till barnet efter mammans, då det finns föreställningar om att pappor inte anses vara lika bra på sin roll som mammans (Plantin, 2001).

4.2 Stigmateorin

Erving Goffman (2011) grundade stigmateorin, där den innehåller tre kategorier skriver Johansson & Lalander (2013). De kategorierna som Goffmans teori innefattar är sociala avvikelser, karaktäravvikelser och kroppsliga avvikelser. Föräldrar med fysiska funktionsnedsättningar, som min studie handlar om faller in i den sista kategorin, det vill säga kroppsliga avvikelser. Goffman (2011) menar att stigmatisering handlar om till exempel ett tecken som sticker ut, vilket kan leda till att den enskilde inte fullt ut accepteras i det sociala sammanhanget, på grund av att hen inte ser ut som alla andra. Persson (2013) förklarar att Goffmans stigma är en relation mellan ett attribut och ett mönster. Med detta menar Goffman (2011) att begreppet stigma förklaras som ett avvikande attribut hos människor, det vill säga att individer som förknippas med stigma ses inte som fullt mänskliga. Anledningen till detta enligt Goffman (2011) är för att den enskilde klassas som avvikande då egenskapen som hen har misskrediterar individen från det så kallade “normala”, det vill säga individens egenskap nedvärderar hen. Vidare menar Goffman (2011) att stigma är något som tilldelas av andra personer som har negativa uppfattningar om en annan person. Johansson & Lalander (2013) skriver att den enskilde kanske är avvikande i en tid eller miljö, hen behöver inte vara avvikande i en annan miljö. Detta i sin tur kan leda till att personen som känner sig avvikande i en viss miljö, söker sig till miljöer där hen känner sig accepterade precis som hen är.

Thomson (1997) skriver om begreppet normaten, där den inte innehåller några samhälleliga stigmatiserade fysiska drag, det vill säga den så kallade “friska” kroppen är idealtypen där individer i samhället definierar sig utifrån. Detta gör att den fysiskt funktionsnedsatta kroppen blir en normbrytande kropp och den blir stigmatiserad. Genom att ha detta i åtanke menar Johansson & Lalander (2013) att när en invånare inte följer efter de samhälleliga normer och regler, i detta fall när det gäller den “friska” kroppen, riskerar den personen att ses som avvikande. Detta för att det finns förväntningar och roller på hur individer ska agera beroende på situationen som hen befinner sig i menar Johansson & Lalander (2013)

5. Metod och material

Under det här kapitlet skriver jag en kort presentation av de fyra etisk individskyddskraven. Vidare skriver jag om genomförandet av studien och metodvalen. Jag presenterar även urval av deltagarna, datainsamlingen och analys genomförandet.

5.1 Material

Det finns fyra grundläggande individskyddskrav som man som forskare ska ta hänsyn för att få väl genomförd studie. De fyra skyddskraven är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2017). I och med att det inte är jag själv som intervjuat personerna så behöver jag personligen inte följa de skyddskraven. Eftersom radioinspelningarna och Expressen artikeln finns ute på internet är personerna som ställt för intervjuerna medvetna om att andra kan komma åt det som de pratat om i intervjun.

Materialet som jag göra en analys utifrån är två kvinnor och en man. Alla tre är föräldrar med fysisk funktionsnedsättning. Som jag tidigare nämnt består uppsatsens material av två radiointervjuer på Sveriges Radio och en kvällstidningsartikel på Expressen. Radiointervjuerna hittar man på Sveriges Radio där det finns en programserie som heter *Tendens – kortdokumentärer.* Det handlar om nära samtal och reportage om människors liv och idéer. Program Seriens tema som jag hittat mitt material i heter *Förälder och funktionshindrad.*

Eftersom jag inte själv intervjuat personerna, vet jag inte riktigt vad som sagts mer under intervjun. Radioprogrammen kan vara klippta. Klippet som finns på Expressen om en av informanterna kan också vara klippt, även tidningsartikeln är inte samma sak som en intervju.

Mitt material som jag valt kan vara redigerade, men detta är mitt material som jag valt att analysera och den håller min analys.

En av de två radiointervjuerna heter *Den största sorgen- och kärleken,* den publicerades månaden den 21 oktober år 2013. Intervjun är 29 minuter lång och intervjuns producent är Dan Gerell. Det är Annika Taesler som intervjuas, även hennes man Martin pratar i intervjun. Annika Taesler och Martin har en son som heter Erik, under intervjuns gång är Erik tre månader gammal. Annika ramlade av en häst som ledde till att hon blev förlamad, som i sin tur ledde det till att hon blev rullstolsburen. På grund av sin fysiska funktionsnedsättning behöver Annika personlig assistans nästan dygnet runt (Sveriges Radio, 2013a).

Nästa intervju som jag gör en analys av är också från samma hemsida på Sveriges Radio och den är från samma tema, det vill säga *Förälder och funktionshindrad.* Intervjun heter *Rullstolen, ett hjälpmedel - och ett hinder* Intervjun publicerades tisdagen den 22 oktober år 2013. Precis som första intervjun som jag valt är även denna 29 minuter lång och intervjun är ett program av Antonio De La Cruz. Personerna som pratar i intervjun är Lars Andersson, han fick brott i ryggraden när han var med en olycka, detta ledde till att han blev förlamad från brösten och neråt. Under intervjuns gång är Lars rullstolsburen. Han är pappa till Albin som var 10 år under intervjun. I intervjun pratar även Malin som är Lars fru och Albin, även Neo som är fosterbarnet, pratar sitt bebisspråk (Sveriges Radio, 2013b).

Tidningsartikeln som jag analyserar är från Expressen.se. Artikeln publicerades 31a oktober år 2015 kl. 12.17. Tidningsartikeln heter *Hon trotsade tabut efter tio år av barnlängtan*. Det är Veronica Hedenmark som trotsat tabut efter tio år av barnlängtan. Reportern som intervjuade Veronica heter Karin Sjöbring. Veronica är mamma till William som är sex månader gammal när hon intervjuades år 2015 på Expressen. Hon föddes med osteogenesis imperfecta, vilket är en form av benskörhet. Veronica sitter i rullstol, hon lever med personlig assistans dygnet runt.

5.2 Metod

För att besvara syftet med min studie och frågeställningar har jag använt mig av kvalitativ metod, där tonvikten ligger på ord (Danermark, 2005). Utifrån den empiriska material som jag samlat ihop analyserar jag den genom en innehållsanalys, som har en induktiv ansats. Innehållsanalysen är en empirisk vetenskaplig metod som används för att dra slutsatser om innehållet av bland annat kommunikation, som i till exempel, intervjuer eller tidningsartiklar

(Bryman, 2011). Med induktiv menar jag utifrån Thuren (2007) att man som forskare drar slutsatser utifrån den empiriska material som man har. Anledningen till att jag valt denna metod är för att den är relevant för studien då utifrån den kan jag skapa kunskap om upplevelser av och föreställningar om att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning.

5.3 Urval

Syftet med det här arbetet är att skapa kunskap om upplevelser av och föreställningar om att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning. Detta leder mig till arbetets urvalsram som är fysisk funktionsnedsättning, Barmark & Djurfeldt (2015) förklarar urvalsram som de element som har chansen att komma med i urvalet. Urval till min studie gjordes genom ett ändamålsenligt urval, detta betyder enligt Bryman (2011) att man kan samla in empiri genom att välja sitt urval baserat på deras attribut, detta innebär att man handplockar intervjupersoner baserat på deras relevans, kunskap eller erfarenheter för det valda området.

Mitt arbetes urval består av föräldrar med fysisk funktionsnedsättning. Eftersom denna studie bygger på en kvalitativ innehållsanalys, har jag då sökt på internet bland annat på artiklar och inspelningar om föräldrar med fysisk funktionsnedsättning. Det var lite svårt att hitta artiklar som var passande, det var mycket om föräldrar till barn med funktionsnedsättning. En kurskamrat tipsade mig om databasen Retriever mediearkiv, där sökte jag på föräldrar med fysisk funktionsnedsättning, sökningen ledde mig till olika artiklar om funktionsnedsättning. Den som var mest passande för mitt valda ämne var artikeln på Expressen om Veronica. Efter några försöks sökningar på Google fick jag fram Sveriges Radio, där hittade jag två radioinspelningar som handlade om föräldraskap och fysisk funktionsnedsättning.

5.4 Analysgenomförande

Utifrån det empiriska materialet som jag samlade in analyserade jag det då med en tematisk analys, denna typ av analys handlar om berättelsens innehåll (Rennstam & Wästerfors, 2015).

Artikeln och radioinspelningarna på internet lästes igenom och lyssnades på noggrant om och om igen, därefter transkriberades det ordagrant. Talspråket på radioinspelningarna har ändrats till skriftspråk. Efter att jag satte mig in i materialet och läst det flera gånger, kodade jag det betydelsefulla som intervjupersonerna sade. Jag kodade genom att stryka under det som jag tyckte var betydelsefulla ord och meningar i relation till studiens syfte och frågeställningar. Bryman (2011) förklara koder som en rubrik som sammanfattar det som intervjupersonerna

säger. Efter kodningen kunde jag se vad som upprepas av intervjupersoner, detta ledde mig vidare till teman. Intervjupersoners erfarenheter kunde föras samman under en och samma tema eller olika teman. Bryman (2011) menar att teman som man sätter är en rubrik som sammanfattar de koder som hänger samman, teman som man väljer är mer teorinära. Dessa teman redovisas under resultatdelen.

6. Resultat och analys

Under den här delen av studien beskrivs analysen utifrån intervjupersonernas erfarenheter och tankar som jag tagit hänsyn till under lyssnandet på radioinspelningar och läsandet av artikeln på expressen, detta kommer att kopplas till tidigare forskning.

6.1 Den knöliga vägen till föräldraskapet

Precis som det står på Gustavsson Holmströms (2002) studie om samhällets attityder som påverkar en persons tankesätt om hen vill bli förälder eller inte, berättar även de föräldrar som blev intervjuade på Expressen och Sveriges Radio att deras väg till föräldraskap inte har varit det enklaste som de gått igenom. För Lars som intervjuades på Sveriges Radio, tog det sex år tills han blev pappa, under de sex åren hade han sökt hjälp på vården för att med hjälp av vårdgivaren kunna bli förälder. För de andra kvinnorna tog det också långt tid tills de kunde bli föräldrar.

För Veronica väcktes barnlängtan för tio år sedan. Hon berättar så här:

> […] För tio år sen […] Det var inget särskilt som hände då, men det var då som jag började tänka mig konkret på att skaffa barn. Det var mera dags med ålder och andra omständigheter i livet. Men det tog tio år till […] Dels var det att förbereda sig för att få den medicinska informationen av läkare och veta riskbedömningar och ja hela processen och hur jag skulle klara graviditeten och sen så var det olika försök som vissa misslyckades och ja… det tog tid. Ett antal år mer än vad jag hade tänkt (Sjöbring, 2015)

Veronica berättar att hennes barnlängtan började för tio år sen när hon får frågan av Sjöbring när hennes barnlängtan började. Vidare berättar Veronica att det tog ytterligare tio år till tills hon blev förälder. Under de tio åren berättar hon att hon hade kontakt med läkarna för bland annat mer information om graviditeten, riskbedömningar och försök som misslyckades. Det

som Veronica berättar är något som även förekommer hos föräldrarna i Gustavsson Holmströms studie (2002). Föräldrarna i studien (2002) menade att den enskildes funktionsförmåga hindrade de att bli förälder utan större problem, vilket även Veronica upplever då hon berättar att det tog tid att bli förälder för att hon behövde veta om risker och hur hon skulle klara av sin graviditet.

Veronica berättar även att hon fått slåss mot okunskap och fördomar när det gäller bland annat färdtjänst och assistans, men hon säger att hon aldrig kunde ana att det skulle vara så kontroversiellt att bli mamma. I intervjun från Expressen berättar Veronica så här:

> Jag har många gånger fått slåss mot okunskap och fördomar och för min och andras rätt till färdtjänst och assistans. Men aldrig hade jag anat att det skulle vara så kontroversiellt att jag ville bli mamma. I takt med att vi som har funktionsnedsättningar har fått en ökad levnadsstandard och visat att vi även vill ha sysselsättning och skaffa familj triggas starka känslor. Det är som att delar av samhället säger att nu räcker det, när det kommer till sexualitet och barnafödande blir det för laddat (Sjöbring, 2015)

Hon menar att om en person med funktionsnedsättning vill utöka sin familj, då vill omgivningen stå emot de. Med detta menar Veronica att det är bland annat samhällets negativa attityder som hindrat henne att skaffa barn, detta för att omgivningen ser personer med funktionsnedsättning, som asexuella och bara som omsorgstagare. Detta upplevde även en del förälder i Gustavsson Holmströms (2002) studie då föräldrarna där menade att graden på hur svårt det är att bli förälder har bland annat med omgivningens attityder att göra. Vilket även förekommer i Hugemark & Grönvik (2016), där författarna menar att det finns föreställningar i samhället som säger att personer med funktionsnedsättningar anses vara asexuella. Eftersom det finns en sådan föreställning i samhället om personer med funktionsnedsättning kan man då tänka sig att konventionen om mänskliga rättigheter inte fullföljs. Detta för att i konventionen står det bland annat om att personer med funktionsnedsättning bör leva ett så kallat “vanligt” liv precis som alla andra individer i samhället. Personerna med funktionsnedsättning ska inte heller diskrimineras när det gäller bland annat sexualitet och föräldraskap. Genom att personerna ses som asexuella diskrimineras de på grund av deras funktionsnedsättning och på detta sätt får de inte rätt till sin sexualitet.

> Jag är medveten om att jag har en kropp som begränsar mig något oerhört, men föräldraskap sitter inte i händerna utan i hjärtat och hjärnan. Det jobbigaste för mig var

> inte att vara gravid eller vara nybliven förälder, det tuffaste var det ifrågasättande som jag mötte i vissa delar av vårdkedjan (Sjöbring, 2015).

I det här citatet berättar Veronica att även sjukvården avrådde henne från att skaffa barn, detta säger hon var det tuffaste som hon gått igenom, att bli ifrågasatt om hon klarar av att bli förälder eller inte. Vilket även författaren Gustavsson Holmström (2002) skriver om, där författaren (2002) menar att personer med fysisk funktionsnedsättning kan bli avrådd att bli förälder på grund av att det finns förväntningar på hur en individ ska vara som en förälder och vad hen ska klara av i sin roll. Liknande koncept förekom även hos Annika och hennes man på Sveriges radio (2013a) där mannen förklarar så här:

> Vi pratade jättemycket om hur det skulle bli att ha barn tillsammans med de förutsättningarna vi hade. Och… jag tänker inte sticka under stolen att vi båda två var nog ganska hade rätt mycket funderingar och jag var rätt nojig för hur situationen skulle bli det här med att ha assistenter och barn och hur det skulle funka och så. Men, än så länge har det fungerat långt över förväntat, det har varit så otroligt smidigt och roligt, asså den här första tiden som vi nog trodde skulle vara ganska jobbigt som småbarnsföräldrar, den har varit enormt roligt (Sveriges Radio, 2013a).

I det här citatet får vi ta del av Annika och hennes mans tankar kring hur det var för de att bli föräldrar. Men för Annika och mannen var det inte vårdkedjan som hindrade henne från att bli förälder, istället var det hon själv och mannen som tvivlade på om hon kunde klara av att vara en rullstolsburen förälder i samhället som hon befinner sig i. Både hon och mannen var oroliga om de kunde klara av båda assistenten och barnet. Men trots att de var oroliga över hur det skulle gå att vara föräldrar berättar hennes man att det gick bättre än vad de hade förväntat sig, vidare berättar mannen att det är roligt och går smidigt av att vara föräldrar, trots att ena föräldern har en fysisk funktionsnedsättning, detta håller Annika också med om då hon säger att anledningen till att detta har gått så bra och smidigt är för att hon och mannen har en kommunikation som gör allt enklare. Eftersom Annika sitter i rullstol oroade hon sig även över hur det skulle gå att skaffa barn, hur det kommer att vara och om hon skulle klara av att inta sin roll som förälder.

För Lars och Malin hade omgivningen en negativ syn på att vara förälder och rullstolsburen, detta berättar Malin så här:

> För mig har jag liksom aldrig känt att det liksom varit ett problem att ha barn med någon i rullstol så och inte liksom problem med det praktiska utan då mer att det skulle

> bli barn på något sätt som jag var orolig för sen har jag inte känt att något har varit något problem så. Många kan ju tycka men ja får du lov och göra allt men så var det aldrig, du gjorde ju allt redan du bodde själv så även om mina föräldrar var oroliga och rädda att allt skulle gå tveksamt […] De trodde att när man är tillsammans med någon som sitter i rullstol så blir det nog att du får ta mer fart, har du tänkt på de… (Sveriges Radio, 2013b).

I det här citatet kan man förstå att precis som föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie och Veronica uppmuntrades även Lars inte att bli förälder på grund av de normer och förväntningar som finns i ett samhälle om föräldraskap. Lars omgivning var oroliga över om han kunde skaffa barn, de var även oroliga över om han överhuvudtaget skulle kunna inta sin roll som vilken pappa som helst då han är rullstolsburen. Medan hans fru Malin var mer orolig över om det kunde bli ett barn då Lars har en fysisk funktionsnedsättning.

Efter förstfödda barnet ville Lars och hans fru adoptera ett barn från ett annat land, men de nekades adoptionen eftersom landet som de skulle adoptera ifrån ville inte adoptera till honom på grund av att han satt i rullstol. Lars fru förklara att de hade fördomar och att de kopplar föräldrar till funktionshindrade som något negativt, frun menar att de kunde inte ser Lars som en förälder bara för att han satt i rullstol, trots att de hade ett annat barn hemma som blev omhändertagen på bästa möjliga sätt. De fick istället adoptera ett barn från landet de bor i. Så här berättar Malin:

> Då sa de åh ja kan ni tänka er att åka till Ryssland om en vecka, jaja. Så var vi helt inställt då ringde de och tyckte inte det är okej att man sitter i rullstol… så det har varit väldigt väldigt mycket berg och dalbana. Just Albins besvikelse var ju liksom, en annan kan ju först att ja så kan det vara i andra länder som inte liksom förstår att det kan funka mycket bra och det var jätte många som tyckte ja men vadå ni har ju ett barn och det funkar ju jättebra han var hemma och var pappaledig själv men ändå så är det skam och man kanske låser in funktionshinder och inte ser de som föräldrar. Men just då förklarade jag det för Albin och man kan knappt förstå det själv går jättefort. Han sa jag har ju världens bästa pappa, hur kan man inte förstå (Sveriges Radio, 2013b)

Burr (2002) skulle förklara dessa föräldrars vägar till deras föräldraskap utifrån ett socialkonstruktionistisk perspektiv. Författaren (2002) skulle förklara att dessa intervjupersonernas föräldraskap och dess rollfördelning är som en social konstruktion, det vill säga att rollerna är social konstruerat. Bäck – Wiklund & Bergsten (1997) och Brembeck (2003) skulle förklara att anledningen till att det tog tid för intervjupersonerna att bli föräldrar

och för Annikas osäkerhet i om hon skulle klara av att vara en förälder, är beroende på de konstruktioner som finns i ett samhälle om föräldraskap. Författarna (1997) och (2003) menar att det finns förväntningar på hur en individ ska inta sin roll som förälder för att anses vara som en god förälder. Berger & Luckmann (1998) skulle förklara dessa föräldrars roller som något som de tillskrivs i samspel med andra individer. Eftersom rollerna tillskrivs beroende på den enskildes handlingar, är det då upp till var och en att utforma sig en roll som de tycker om. Dessa föräldrar utökade sina roller genom att bland annat bli föräldrar, trots omgivningens ifrågasättande.

6.2 Förhandlingar kring stigma och skam

Föräldrarna som intervjuades på Sveriges Radio och Expressen var medvetna om deras kroppsliga avvikelser, vilket leder till att de stigmatiseras på grund av sin fysiska funktionsnedsättning då den rullstolsburna kroppen är normbrytande. På grund av samhällets normer om hur en kropp ska vara, berättar Annika så här:

> Jag menar vem var jag i det här, inte bara att överleva själv, utan dessutom försöka balansera alla de sociala roller som jag hade haft innan jag skada mig. Jag var flickvän och kompis och dotter och kollega och ridlärare och universitetsstudent. Jag var så många olika personer, och nu skulle alla de rollerna jämkas… till det här nya… det var svårt […] Asså ren fysisk så var det en person som inte klarade av någonting… inte bara att jag var förlamad, utan jag var inkontinent. Jag var spastisk. Jag var trött (Sveriges Radio, 2013a)

Här upplevde Annika att hon blev stigmatiserad när det gällde rollen av att vara förälder som sitter i rullstol, på grund av att hon ansågs vara avvikande i samhället ledde det till att hon blev osäker i sin roll som förälder. Hon uttryckte även att hon hade det svårt att balansera de sociala rollerna som hon hade innan hon blev rullstolsburen, Annika menade att innan skadan hade hon så många roller som hon förhåll sig i men efter att hon skadades, jämkades alla hennes roller till en person som inte klarade av någonting. Detta kan förklaras som att hon sågs som sin funktionsnedsättning. Annika upplevde även skam för att hon inte såg ut som majoriteten av befolkningen, det vill säga vara så kallade “frisk”. I Annikas citat kan man förstå att hon kände stigma på grund av sin funktionsnedsättning, men det finns andra berättelser som till exempel Veronicas. Veronica som precis som Annika har personlig assistans, en son och är rullstolsburen kände varken stigma eller skam på grund av sin fysiska funktionsnedsättning. Veronica berättar så här:

> För mig har det varit en utmaning, för jag har blivit mycket mer beroende av mina assistenter. Assistenten kan i princip inte lämna rummet när William är hos mig. Jag inser att det är assistenter som kommer att hålla i hans cykel när han lär sig cykla och som hjälper honom upp i liften när han ska åka skidor. Men jag kommer att vara där i backen och bredvid cykeln och heja på (Sjöbring, 2015).

Med detta vill Veronica meddela att hon är medveten att hennes son kommer att påverkas av att ha en förälder med kroppsliga avvikelser som upplever hinder i sin vardag men trots det skulle hon stå vid sin sons sida så länge hon kan och heja på honom. I citatet om Veronica framgår det inte att hon skulle kunna känna stigmatisering eller skam för att hon är rullstolsburen. Detta för att Veronica ser sig själv som förälder och inte som omgivningens syn på henne, det vill säga som funktionsnedsatt. Liknande koncept förekommer också i Gustavsson Holmströms (2002) studie och i Hallberg & Hallbergs (2015) studie, där föräldrarna berättar att de ses som sin funktionsnedsättning och inte som föräldrar, detta upplevde även Lars, då han inte fick adoptera för att han sitter i rullstol. Lars fru säger:

> Låser in föräldrar med funktionshinder och kan inte se de som föräldrar (Sveriges radio, 2013b)

Med detta menar Lars fru att adoptionsbolaget inte såg Lars som en person som klarar sig själv, istället sågs han som en person som är rullstolsburen och är beroende av hjälp och stöd, detta för att omgivningen har förutfattade meningar om personer med bland annat fysisk funktionsnedsättning.

Goffman (2011) skulle även förklara det som föräldrarna förklarar, som stigmatisering, eftersom enligt Goffman (2011) är stigmatisering bland annat att se en person som hens funktionsnedsättning. Vidare förklarar Goffman (2011) att stigma innebär att människor den enskilde möter inte fullt ut erkänner de socialt, istället faller de tillbaka på stereotyper, som till exempel funktionsnedsättning, som anses vara en föreställning kring något negativt. Vilket hände Lars, då han inte fick rätt till adoption på grund av att han satt i rullstol. Diskrimineringslagen säger att personer inte ska diskrimineras bland annat på grund av deras funktionsförmåga, detta fullföljs inte då Lars diskrimineras och kränks i sin roll som förälder, detta för att han anses vara avvikande för att han sitter i rullstol.

6.3 Möjligheter och hinder

I den kapitlet analyserar jag vad intervjupersonerna säger om möjligheter och hinder med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning

6.3.1 Hinder med att vara förälder med funktionsnedsättning

Gemensamt för föräldrarna som kommit tilltals i de tidigare forskning och föräldrarna i mitt material är det största hindret som de upplever kring sitt föräldraskap omgivningens negativa attityder. Precis som föräldrarna i tidigare forskning uttryckte även föräldrarna i mitt material att den omgivande miljön är en annan faktor som påverkar och begränsar personer med funktionsnedsättningars föräldraskap. Så här berättar Lars om sonens fritidsaktivitet där arenan för ishockey inte var anpassad efter personer som sitter i rullstol.

> Han har provat på olika idrotter, nu har han fastat för badminton Albin. Så han spelar badminton så att vi umgås mycket på det sättet, jag och Albin. Det har varit ett tag i början, han började egentligen med ishockey och det kanske var pappas tanke att… jag har spelat ishockey själv även om det var miljoner år så att jag tyckte det kunde vara kul med hockey så att det började han med. Men faktum var att det brast lite på att ishallen funkade så pass dåligt med att sitta i rullstol, konstigt nog egentligen. Jag har spelat även kärnkock sen jag hamna i rullstol och då var vi själva i samma ishall och då gick det bra att gå in via ismaskins utfaren till bandyplan, men som förälder fick man inte gå in där så att då var det att man kommer in i ishallen falun och så kommer man in i våningen och sen en trappa ner till omklädningsrummet och hur gammal var han då? hmm sex års åldern och dra en hockey själv nedför en trappa, det var lite mycket för han också, så jag tror att han tröttnade litegrann på grund av det och på vara med där också. Jag tröttnade litegrann också så att man kanske inte var så inspirerande som förälder för sitt barn heller… (Sveriges Radio, 2013b)

I det här citatet berättar Lars att på grund av den bristande tillgängligheten har han fått byta Albins fritidsaktivitet, då det fanns trappor på arenan där sonen spelade ishockey innan. Albin fick istället spela badminton där Lars kunde vara med honom och spela utan större problem. Vid ett annat tillfälle upplevde även Lars hinder på grund av bristen på tillgänglighet. Han berättar så här:

> Det är en bra klass och en bra skola också så det känns skönt tycker jag. Det gamla huset var ju besvärligt för när man skulle gå på sån här utvecklingssamtal så… i och med att deras klassrum låg en våning upp så kunde jag inte komma upp direkt till

> klassrummet som de hade, så att då fick jag ha utvecklingssamtalet nere i ett annan klassrum istället på nedervåningen då (Sveriges Radio, 2013b).

I det här citatet säger Lars att även på sonens skola var miljön inte anpassad efter en person som sitter i rullstol. Detta fick Lars att ta kontakt med lärarna för att flytta sonens utvecklingssamtal till ett annat klassrum där han kunde ta sig dit med rullstolen utan trappor som hindrade honom.

Som jag tidigare nämnt är syften med funktionshinderspolitiken att undanröja hinder för full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Men genom att föräldrar med bland annat fysisk funktionsnedsättning upplever hinder i sin vardag på grund av bristande anpassning i miljön, är målen för funktionshinderspolitiken inte fullföljda. Detta för att hindren inte är undanröjda för personer med funktionsnedsättning, vilket leder till att de inte känner sig riktigt delaktiga i samhället och får inte jämlikhet i levnadsvillkoren som alla andra individer i samhället. Detta är även diskriminerande då samhället inte är uppbyggt på så sätt att alla individer kan orientera sig i utan större problem.

På grund av samhällets normer om hur en kropp ska vara, berättar Veronica att:

> Självklart kommer Williams liv att påverkas av mitt rörelsehinder. Han kommer kanske att få hjälpa mig att hålla fram en flaska vatten precis som du gör nu när vi äter lunch, men jag ser inget problem i att barn hjälper till. Och funktionsnedsättningen kan också berika och lära honom att alla människor är olika. De gånger jag kan känna mig otillräcklig som förälder har det aldrig med min funktionsnedsättning att göra. (Sjöbring, 2015)

Genom citatet kan man få förklarat att Veronica är medveten att hennes son kommer att påverkas av att ha en förälder med kroppsliga avvikelser som upplever hinder i sin vardag. Det förekommer också i Gustavsson Holmströms (2002) studie där föräldrarna är medvetna att de kommer behöva kämpa mer än en förälder utan funktionsnedsättning för att deras barns liv inte ska påverkas eller begränsas på grund av förälderns fysiska funktionsnedsättning. Veronica uttrycker även att hennes son kanske i framtiden kommer att ta större ansvar och även ta hand om henne när hon väl blir gammal och mer beroende av andra. Detta upplever Veronica som en negativ effekt av hennes fysiska funktionsnedsättning, eftersom hon inte vill vara en börda för sin son i framtiden, hon vill sonen ska kunna se sitt liv precis som vilken ungdom som helst. Liknande uttal framkommer även i Hallberg & Hallbergs (2015) studie,

där författarna berättar om den begränsade förmågan för att klara av hushållssysslorna, vilket leder till att personer med bland annat fysisk funktionsnedsättning blir beroende av sin omgivning. Men att Veronica får hjälp av sin son i framtiden är inte ett stort problem menar hon, på detta sätt skiljer sig Veronica från föräldrar i Hallberg & och Hallbergs (2015) studie som menar att hjälpmottagaren kan bli sedd ner på av omgivningen då de blir beroende av andra.

För Annika, den största sorgen som hon upplevde av att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning var att hon inte kunde bära sitt barn för att trösta när barnet grät. Vidare berättar Annika om hindret av att vara beroende av assistans från morgon till kväll, hon berättar så här:

> Jag avskyr att ha en assistens...det är det värsta som hänt mig, att vara beroende av andra så att alltid tvingas ha någon nära, så är det. Därmed inte sagt att jag avskyr mina assistenter, tvärtom. Jag säger ofta till mina assistenter, för mig personligen, har de ett viktigare jobb än Barack Obama. De är hela skillnaden, faktiskt bokstavligen om jag ska överleva eller inte (Sveriges Radio, 2013a)

I det här citatet förklarar Annika sin största utmaning med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning, och utmaningen för henne är att ständigt ha assistenter hos sig, att aldrig få vara ensam och vara privat i sitt eget hem med sin egen familj. Genom citatet kan man förstå att trots Annika avskyr att ha assistenter dygnet runt, är hon tacksam att hon har den möjligheten till det stödet som gör hennes liv mycket enklare. Gemensamt för Annika och föräldrar i Hallberg & Hallbergs (2015) studie och Gustavsson Holmströms (2002) studie är det beroendet av andra som hon ogillar.

I konventionen om mänskliga rättigheter om familjeliv och integritet framkommer det främst att personer med funktionsnedsättning bör främjas möjligheter att leva ett så kallat ”vanligt” liv precis som alla andra invånare i samhället. Detta upplever inte Annika då hon förklarar att hennes fysiska funktionsnedsättning har lett till att hon är i beroendeställning av bland annat sina assistenter, vilket gör att Annika har svårt att leva ett så kallat ”vanligt” liv med sin man och sitt barn som alla andra. Selander (2015) förklara att personlig assistans är något som underlättar vardagen för personer som upplever svårigheter i sin vardag, genom assistenter kan den enskilde ha ett så kallat “normalt” familjeliv, detta håller även Annika med om då hon förklarar att hennes assistenter har ett väldigt viktigt jobb som gör hela skillnaden för henne.

Annika berättar om sin oro kring när hennes son kommer upp i åldern. Hon förklarar så här:

> Det är väl nästan min största oro vilka fördomar han kommer att möta på grund av sin handikappade morsa. Om han kommer till och med känna sig nödgad att skämmas för mig eller inte vilja att jag kommer möta honom på skolgården… för att det är lite jobbigt, det är jag jätteorolig för (Sveriges Radio, 2013a)

Vidare berättar Annika att hon är orolig för sonen när han kommer upp i tonåren när det gäller vilka fördomar han kommer att ha på grund av sin "handikappade morsa" som Annika uttryckte. Genom att höra hur Annika uttrycker "handikappade morsa" kan man då förstå att hon är medveten att i det samhället som hon lever i är funktionsnedsättning något avvikande, abnorm. Detta är något som förekommer i Thomas (2007), där författaren skulle förklara att det Annika säger, är beroende på samhällets fördomar och negativa attityder gentemot funktionsnedsättning.

Som jag tidigare i uppsatsen nämnt handlar lagen Föräldrabalken (1983:47) om bland annat att barnet ska få rätt till trygghet, omvårdnad och god uppfostran. Det vill säga att lagen förklarar hur en person ska vara tryggheten hos sitt barn, detta sätter press på föräldrar med funktionsnedsättning då det finns förutfattade meningar om att personer med funktionsnedsättning är i beroendeställning. Precis som föräldrar i Gustavsson Holmströms (2002) studie upplevde även föräldrar i denna studie att de var tvungna att prestera mer för att bevisa för omgivningen att de kunde vara lika bra föräldrar precis som vilken förälder som helst. Ena föräldern uttryckte att det vara viktigt för honom att sonen hade fritidsaktiviteter precis som andra barn, han ville finnas vid sidan av sin son när det gällde sonens hobby men även skola, var det viktig för pappan att närvara på utvecklingssamtal. En annan förälder kände att hon hade ansvaret för att hennes son skulle få ett liv precis som alla andra barn, och att hon ansvarade för att barnets liv skulle gå så smidigt som möjligt. Så här berättar Annika om ansvaret som hon har för sitt barn:

> När det gäller Martin så får jag tänka: aja men han är vuxen, om han väljer och vara med mig så är det hans ansvar, men Erik… Han är ju helt maktlös i det här, han kan inte påverka någonting. Nu har han fått de föräldrar han har vare sig han ville det eller inte och har bara att förhålla sig till det. Jag känner ett enormt ansvar i alla avseenden men då även den här att liksom göra hans livsresa så smidigt som möjligt (Sveriges Radio, 2013a)

God uppfostran var även något viktig hos föräldrarna, detta för att visa att de är bra föräldrar. Bäck – Wiklund & Bergsten (1997) skulle förklara att det är modern som ska ha det ansvaret då den goda modern sägs vara i det kvinnliga könet, och som är skapad för att fostra och passa sitt barn. Plantin (2001) förklarar att rollen som pappa kommer i andra hand, det vill säga att det finns föreställningar att modern är bättre förälder än en fader. Detta håller inte riktigt Lars med om då i hans äktenskap är det han som har koll på sonen Albin, Lars är med på sonens utvecklingssamtal, fritidsaktiviteter och fikar med honom.

6.3.2 Möjligheter med att vara förälder med funktionsnedsättning

Föräldrarna menar trots att det talas främst om hinder som funktionedsättning ger, får man inte glömma att nämna de möjligheterna som finns med fysisk funktionsnedsättning också. Precis som föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie och i Hallberg & Hallbergs (2015) studie upplever även Lars en fördjupad närhet med sin son. Han berättar så här:

> Han tycker om när man är med, det tycker han om fast man får känna av lite vart gränsen går också och hur mycket man är med och lägger sig i. Han har varit med mig mycket också, vi har umgåtts mycket med varandra. Lämna och hämtande är det oftast jag som har gjort det (Sveriges Radio, 2013b).

I det här citatet berättar Lars att det har blivit mycket häng med sonen, de gör olika saker ihop, som till exempel att hämta och lämna sonen i skolan. Vidare berättar han att de brukar gå tillsammans till stan och fika ihop.

Annika och Veronica håller med föräldrarna i Hallberg & Hallbergs studie när det gäller att barnen har fler vuxna som stöd i sin vardag, föräldrarna pratar då om personlig assistans. Selander (2015) skriver om att med hjälp av personlig assistans kan föräldrar med fysisk funktionsnedsättning vara föräldrar på det sättet som de vill, det vill säga att föräldrarna bestämmer över vilken hjälp de ska ha och assistansen följer då efter den enskildes önskan. Detta är något som Veronica tar upp i intervjun, där hon säger:

> Tanken är ju den att när assistenten jobbar, det här kan låta onaturligt, men i vår vardag så har det blivit en hel naturlig del och det är att assistenten hela tiden vänder William åt mig när man kör i barnvagnen, när man lyfter honom i sin babysitter och uttaget är att han alltid har ögonkontakt med mig när assistenterna lyfter honom eller... osv. Och det har funkat jättebra och att det är precis, egentligen det här med tröstningen är på samma sätt som jag tröstar inte heller mina väninnors barn om min väninna är i samma

> rum så att det är en naturlig instinkt tänker jag, att barn söker sig i första hand till sina föräldrar (Sjöbring, 2015)

Vidare säger Veronica:

> Assistenterna söker inte ögonkontakt med William när vi byter blöja. Vissa delar av blöjbytet kan jag göra själv, men om han sprattlar får assistenten rätta till blöjan. Det är mitt ansikte William ser och min röst han hör. Mata honom kan jag göra med flaska, men jag kan bara ha i 100 milliliter i taget i flaskan, annars blir den för tung (Sjöbring, 2015)

I de här citraterna berättar Veronica om sina tekniker som hon har för att det är henne som William ska söka tröst hos och inte hos assistenten. Detta sker genom att assistenterna inte söker ögonkontakt med sonen när de bland annat byter blöja eller lyfter honom, vilket har lett till att Veronica kan bli den förälder som hon vill med hjälp av assistenten som Selander (2015) förklarar. Författaren menar att med hjälp av personlig assistans kan en förälder med bland annat fysisk funktionsnedsättning vara föräldrar på det sättet som de vill ha, då assistansen går efter deras önskan om hur hjälpen ska gå till.

Vidare berättar Veronica att en annan möjlighet med att ha fysisk funktionsnedsättning är att funktionsnedsättningen kommer berika William. Med det menar hon att sonen kommer ha respekt för alla människor och förstå att alla människor är olika. Vilket även förekommer i Gustavsson Holmströms (2002) studie, där föräldrarna menar att genom deras fysiska funktionsnedsättning kommer deras barn att respektera alla oavsett vad de har för funktionsnedsättning, eller hur de ser ut. Lars berättar att genom att inte gå efter sonen, kommer sonen då att berikas av sin pappas fysiska funktionsnedsättning och ha ett ökat ansvar. Lars uttrycker det så här:

> Om man börjar tillbaka till att han var väldigt liten så har vi haft en tanke både jag och Malin att sån enkel bas sak att vi springer inte efter han utan de va… de va, jag kan inte springa ikapp han i skogen, jag kan inte, visst jag kan rulla ganska fort i rullstol, man kan ifatt ett barn, det gör jag naturligvist. Men däremot så har vi alltid sagt att när han är inne i den nivån eller stadiet att han vill testa hur långt ifrån oss han kan gå så… så går vi inte efter han utan att han förstår att vi är kvar där vi är. Vi håller inte på efter han och den har vi hållt ganska hårt... (Sveriges Radio, 2013b)

I det här citatet berättar Lars att han och hans fru medvetet inte gick efter sin son Albin när han sprang runt. Med detta ville de förklara för sonen att han skulle veta att hans pappa som sitter i rullstol inte alltid kan nå honom, därför var det viktig för sonen att förstå att komma tillbaka till föräldrarna om det skulle hända något.

För många anses rullstolen vara något man helst vill slippa, men för Lars är det inte riktigt så. Han säger att:

> Annars blir man beroende av att åka färdtjänst, så att bilen är ju.., jag skulle säga att efter rullstolen är det viktigaste som jag har som hjälpmedel (Sveriges Radio, 2013b).

Genom detta citat kan man förstå att Lars är tacksam för att ha rullstol och bil som hjälpmedel för att orientera sig, viktigaste för Lars är rullstolen, vilket även hans son Albin älskar. Han respekterar sin pappas rullstol och han älskar rullstolen som hans pappa använder i sin vardag.

> Pappa har ju andra rullstolar i garaget och jag brukar låna en av de ibland...ja det är ganska kul (Sveriges Radio, 2013b).

När Albin får frågan om hur det är att han har en pappa som sitter i rullstol, svarar han så här:

> Det är faktiskt väldigt roligt, för att då får man göra vissa saker som inga andra brukar få göra. Som och åka mathissar på båtar ända upp till nästan översta våningen i skorstenen. Det är superkul, det har jag gjort en gång. Sen lite mer saker som och följa in på vissa avdelningar på sjukhuset, jag brukar inte få vara. Lite såna saker, så där tycker jag är kul. Och att när man blir trött i benen då får man åka, fast det beror på vilken humör pappa är på… Jag börjar bli för stor för att få åka, så Neo brukar få åka nu, alltså min lillebrorsa […] ja, ja varje dag faktiskt förut när jag var liten, åkte i hans knä varje dag… det var mysigt, fast nu går det inte för jag är så lång och så tung så han ser inte över mig. Eller han tycker jag är för tung för uppförsbackarna. Han är mysig… (Sveriges Radio, 2013b)

Sonen uttrycker att det är roligt att hans pappa sitter i rullstol, då han får vara med en del saker som inte någon annan vanligtvis för göra. Han menar att han får åka mathissar på båtar upp till nästan översta våningen, Albin tycker även att det är roligt att åka med pappa till vissa avdelningar på sjukhuset. Vidare berättar Albin att han vill helst alltid sitta i pappas knä när han är med honom, det är speciellt kul för honom när han blir trött i benen för då får han också åka. Sedan berättar Albin att han åkt väldigt mycket med sin pappa när han var liten men besviket säger Albin ”jag börjar bli för stor för att få åka”.

Genom att barn växer med en förälder som har fysisk funktionsnedsättning kan det leda till att den nya generationen som växer upp med en förälder med bland annat fysisk funktionsnedsättning kan skapa nya konstruktioner. Detta kan betyda att för de barnen är funktionsnedsättning inte något avvikande, istället är den så kallat avvikande kropp som vilken “normal” kropp som helst. Även rullstol är en möjlighet för barn som har föräldrar som är rullstolsburna. Att åka pappas rullstol är något som Albin älskar, barn med föräldrar utan funktionsnedsättning upplever inte samma känsla som Albin när det gäller rullstol, vilket han tycker det är synd, då det är kul med rullstol menar han.

7. Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka föräldrars berättelser om att vara en förälder med fysisk funktionsnedsättning. Studiens urval bestod av tre föräldrar med fysisk funktionsnedsättning, föräldrarna var rullstolsburna. Min studie genomfördes med en kvalitativ innehållsanalys, där jag hittade informanter på nätet som tidigare intervjuats av någon annan, jag transkriberade intervju och gjorde en tematisk analys.

Resultatet indikerar att föräldrar med fysisk funktionsnedsättning upplever att de anses behandlas på ett sämre sätt än en förälder utan funktionsnedsättning. Resultatet av studien visar att personer med fysisk funktionsnedsättning som vill bli föräldrar behöver gå igenom en lång process tills de äntligen kan bli föräldrar. När de väl blir förälder ifrågasätt de i sin roll som förälder. Vidare menar föräldrarna att de behöver prestera mer i sin roll som förälder för att tas på allvar och ses som god förälder. Trots de negativa effekterna som förälder i studien upplevde, menade även de att deras fysiska funktionsnedsättning berikar deras barn enormt mycket. De berättar att barnet kunde bland annat ta större ansvar och barnet lever med fler vuxna som stöd i sin vardag, med fler vuxna pratade de om personlig assistans. Vidare berättar föräldrarna att genom att de har fysisk funktionsnedsättning, kan det leda till att deras barn respektera alla människor oavsett hur de ser ut. Även rullstol är det hjälpmedlet som uppskattades av bland annat en av intervjupersoners barn. Barnet förklarade att med rullstol kan han uppleva mycket roliga upplevelser som hans jämnåriga kompisar inte kan uppleva, då de inte har föräldrar som sitter i rullstol.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie var att skapa kunskaper om hur det är att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning i samhället när det finns så normer och förväntningar på hur man ska vara som förälder. Syftet var även att lyfta vilka möjligheter och hinder som föräldrar med fysisk funktionsnedsättning upplever kring sitt föräldraskap.

Föräldrarna i studien berättar att deras väg till föräldraskap har inte varit den enklaste vägen, det har varit flera års processer tills de blivit föräldrar. Det har dels berott på omgivningens negativa attityder och dels har en av informanterna själva varit ifrågasättande om hon kommer att klara av sin roll som förälder just när det finns normer och förväntningar på hur man ska vara som förälder. Vidare berättar föräldrarna att de är medvetna om deras kroppsliga avvikelser, vilket har lett till att de har haft omgivningens ögon på sig. Dessutom har deras kroppsliga avvikelser lett till att de har känt att de blivit stigmatiserade på grund av att de är rullstolsburna. Omgivningen har förutfattade meningar om rullstol, och det är som rullstolsburen, är man då i beroendeställning. På grund av det fick Lars inte adoptera ett barn från utlandet.

Föräldrarna som analyserats i denna studie berättar föräldrarna att deras omgivning inte ser de som individer, istället ses de som sin funktionsnedsättning. Det vill säga att de stämplas efter sin funktionsnedsättning. En förklaring till detta kan vara Beckers stämplingsteori. Johansson & Lalander (2013) skriver att en person stämplas efter att hen fått en diagnos, vidare förklarar författarna (2013) Beckers stämplingsteori som bland annat handlar om att avvikande beteende eller fysiska drag som leder till att de dras till personens nackdel och ses som något skamligt att se ut på ett sätt som skiljer sig från majoriteten av befolkningen. Detta fick bland annat Annika att känna att hon blev stigmatiserad i sin roll som förälder, vilket hon upplevde det skamligt. Johansson & Lalander (2013) menar att stämplingen är den dominerande diskursen, detta kan förklaras i föräldrarnas fall, då deras omgivning ser de som funktionsnedsatta. Deras omgivning fokuserar inte på möjligheterna som de kan ha trots sin fysiska funktionsnedsättning. Bland annat adoptionsbolaget som fokuserar på att Lars är rullstolsburen, men de fokuserade inte på att han faktiskt har en son på 11 år.

I studierna som gjorts kring föräldraskap och funktionsnedsättning pratas det mycket om vilka hinder som fysisk funktionsnedsättning leder till. Detta är så eftersom funktionsnedsättning ses som något avvikande. Men som jag tidigare nämnde, får man inte glömma att nämna

möjligheter med fysisk funktionsnedsättning. I denna studie får vi ta del av vilka möjligheter och hinder som det finns med att vara en förälder med fysisk funktionsnedsättning. För föräldrarna som analyserats i denna studie har hindren främst handlat om omgivningens negativa attityder kring deras föräldraskap, även ifrågasättandet har varit ett hinder med att vara förälder med fysisk funktionsnedsättning. Miljön är ett annat hinder som föräldrarna upplevde hindrade deras rätt till att utföra sin roll som förälder. På grund av bristande tillgängligheten i miljön fick bland annat Albin, Lars son att ändra sin fritidsaktivitet så att hans pappa kunde vara med honom. Ett annat hinder som två av föräldrar upplevde i intervjun var att inte kunna bära sitt eget barn utan hjälp av personlig assistent. Men trots detta kunde dessa föräldrar vara den förälder som de ville vara då assistenten utgår ifrån hur föräldrarna vill ha hjälp. Detta är gemensamt för föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie och Hallberg & Hallbergs (2015) studie, där även de upplever samma hinder som föräldrar i min studie.

Resultatet från min studie visar att barnets kroppsuppfattning, det vill säga hur en kropp ska se ut, kan påverkas av att ha en förälder med fysisk funktionsnedsättning. Kroppsuppfattningen kan påverkas på både ett positivt eller negativt sätt. Ena föräldern berättar att hennes funktionsnedsättning kommer leda till att sonen kommer att ha respekt för alla andra kroppar medan den andra berättar att hon är orolig över vilka fördomar hennes son kommer att ha på grund av sin “handikappade morsa” som mamman uttrycker. Precis som föräldrarna i Gustavsson Holmströms (2002) studie menar även föräldrar i denna studie att tack vare deras fysiska funktionsnedsättning kan deras barn få speciella erfarenheter och kunskaper som kan gynna de i livet. Dessutom får barnet ta ökad ansvar, vilket är viktigt i livet. Vidare berättar föräldrarna i studien (2002) att barnen lär sig ta hänsyn till andra, blir självständiga och även omtänksamma när de har föräldrar som har en form av funktionsnedsättning.

7.2 Metoddiskussion

Den valda metoden fungerade väldigt bra med arbetets syfte och frågeställningar. Genom min valda metod kunde jag läsa om erfarenheterna kring att vara en förälder med fysiska funktionsnedsättningar. Jag hade kunnat använda mig av att själv intervjua föräldrar med fysisk funktionsnedsättning, men på grund av att det skulle ta tid med etikprövningen och att

hitta informanter, valde jag då att gör en innehållsanalys, där intervjuerna hittade jag på nätet. Min valda metod underlättade min arbetsprocess och ledde till att jag hade mer tid att leta efter artiklar som jag kunde transkribera och analysera. Jag valde att sluta söka efter artiklar/inspelningar på föräldrar med fysisk funktionsnedsättning eftersom jag ansåg att göra en innehållsanalys på tre personer såg rimligt ut. Allwood & Erikson (2017) skriver att det kan finnas en svårighet om man har för mycket material att transkribera. Det kan bland annat handla om brist på tid, vilket jag upplevde det. Jag hade inte så mycket tid för att ha fler artiklar eller mer radioinspelningar för att analysera. Min datainsamling fungerade utmärkt, jag använde mig mycket av litteratur som vi haft i de tidigare kurser.

7.3 Vidare forskning

Denna studie utgår ifrån föräldrar som bor i Sverige. Under denna studie får vi bland annat ta del av Lars adoption av sonen Neo. Lars berättar att han inte fick adoptera ett barn från utlandet på grund av att han är rullstolsburen. Ett förslag till vidare forskning skulle kunna vara forskning kring föräldraskap fast i andra länder än i Sverige. Man skulle kunna undersöka och jämföra samma syfte och frågeställningar som jag hade fast i andar delar i världen. På detta sätt kan man få en inblick på hur resterande av befolkningen som befinner sig på jorden upplever sitt föräldraskap när de har fysisk funktionsnedsättning.

I min studie har jag studerat hur det är att bli förälder när man har en fysisk funktionsnedsättning, så ett annat förslag till vidare forskning skulle kunna vara en forskning av att bli funktionsnedsatt när man redan är förälder. Man skulle då fokusera på hur relationen påverkas med barnet när föräldern blir funktiosnedsatt.

8. Referenser

8.1 Källmaterial

Sjöbring K (2015) *"Jag var beredd att riskera mitt eget liv för att få barn" - Funktionshindrade Veronica Hedenmark, 38, trotsade tabut efter tio år av barnlängtan* https://www.expressen.se/nyheter/hon-trotsade-tabut-efter-lang-barnlangtan/ (Hämtad: 2018-04-11)

Sveriges Radio, (2013a) *Den största sorgen - och kärleken* http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/267242?programid=3381 (2018-04-11)

Sveriges Radio, (2013b) *Rullstolen, ett hjälpmedel- och ett hinder* *http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/267237?programid=3381* (2018-04-11)

8.2 Litterateurmaterial

Ahlström G. (2006). Personal assistance for patients living with severe neurological disorder. *Journal of Neuroscience Nursing,* 38(3), 183–193.

Allwood C M, Erikson M G (2017) Grundläggande vetenskapsteori – för psykologi och andra beteendevetenskaper. Lund: Studentlitteratur.

Barmark M, Djurfeldt G (2015) Statistisk verktygslåda 0: att förstå och förändra världen med siffror. Lund: Studentlitteratur. 198 s.

Berger P-L. & Luckmann T (1998). *Kunskapssociologi: hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Bergman H, Eriksson M & Klinth R. (red.) (2011). *Föräldraskapets politik: från 1900- till 2000-tal*. Stockholm: Dialogos; Institutet för framtidsstudier.

Brembeck H (2003) *De nya mödrarna* I: Bäck-Wiklund M & Johansson T. *Nätverksfamiljen*.

Stockholm: Natur och kultur

Bryman A, (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Burr V. (2003) *Social constructionism*. London: Routledge.

Bäck – Wiklund, M & Bergsten, B (1997). *Det moderna föräldraskapet en studie av familj och kön i förändring*. Falun, Natur och Kultur.

Dammert R, (2013) *Funktionshinder, vad är det?* Nordstedts juridik

Danermark B, (2005) *Handikappforskning som tvärvetenskap Möjligheter och utmaningar*. I: Söder M, (Red). *forskning om funktionshinder Problem - utmaningar – möjligheter,* Lund: Studentlitteratur

Föräldrabalken 1983:47.

Gergen K (2015) *An invitation to social construction.* Los Angeles: SAGE

Goffman E, (2011) *Stigma: den avvikandes roll och identitet.* Stockholm:Norstedt.

Gustavsson Holmström M, (2002) *Föräldrar med funktionshinder: om barn, föräldraskap och familjeliv.* Stockholm, Örebro: Carlsson

Grönvik L, (2011) *Föreställningar om funktionshinder*. I: Lindberg L & Grönvik L, (Red). *Funktionshinderspolitik: En introduktion* (2011). Lund: Studentlitteratur

Hallberg U & Hallberg L, (2015) *Vuxna människor med funktionsnedsättningar En kunskapsöversikt.* Lund, Poland: Studentlitteratur

Hugemark A & Grönvik L (2016) *Sexualitet och funktionshinder* I: Söder M & Hugemark A, (Red). *Bara funktionshindrad? Funktionshinder och intersektionalitet.* Falkenberg: Gleerups

Jillan R & Hannan R, (2016) *Fördjupningsarbete 20171-SF143*. Malmö högskola

Johansson T & Lalander P, (2013) *Vardagslivets socialpsykologi.* Stockholm, Kina: Liber

Sjöberg K. (2012) *”Mamma, pappa, styvpappa - barn. Föräldraskap i länkade familjesystem”*. I: Bäck – Wiklund M & Johansson T, (Red). *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur och kultur

Lindberg L, Grönvik L, (2011) *Funktionshinderpolitik: en introduktion.* Lund: Studentlitteratur,

Malmberg, D. (2009). *Bodynormativity – Reading Representations of Disabled Female Bodies.* In J. Bromseth, L. Folkmarson, L & K. Mattsson (Eds.), *Body Claims. Centrum för Genusvetenskap,* Uppsala Universitet. Uppsala: University Printers, s 58–83

Myndighet för delaktighet. (2015) *Samlad uppföljning av funktionshinderspolitiken Hur är läget?* Sundbyberg

Möller A & Nyman E, (2003) *Barn, familj och funktionshinder: utveckling och habilitering.* Stockholm, Trelleborg: Liber

Persson A, (2013) *Erving Goffman.* I: Stenberg H & Isenberg B (red) *Relationell socialpsykologi: klassiska och samtida teorier*. Stockholm: Liber

Plantin L (2012) *Föräldraskap och arbetsliv - om lojalitetskonflikter i familjelivets vardag.* I: Bäck – Wiklund M & Johansson T, (Red). *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur och kultur.

Plantin, L (2001). *Mäns föräldraskap: om mäns upplevelser och erfarenheter av faderskapet.* Diss. Göteborg: Univ.

Regeringskansliet (2008a) *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*
http://www.regeringen.se/contentassets/0b52fa83450445aebbf88827ec3eecb8/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-ds-200823 (2018-04-07)

Regeringskansliet (2008b) *Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och fakultativt protokoll till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.*
http://www.regeringen.se/4ae1cb/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/funktionshinder/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning.pdf (2018-04-07)

Regeringskansliet (2011) *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*.
http://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter (2018-04-07)

Rennstam J & Wästerfors D (2015) *Från stoff till studie. Om analysarbete i en kvalitativ forskning.* Lund: Studentlitteratur

Selander V, (2015) *Familjeliv med personlig assistans*. Lic.-avh. Stockholm: Stockholms universitet.

Socialstyrelsen (2003) *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa – ICF* http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/10546/2003-4-1.pdf

SOU 2014:41 *Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering.* http://www.regeringen.se/49bafe/contentassets/620e0c76ae7f451bb5333205b464d3c1/nya-regler-om-aktiva-atgarder-mot-diskriminering-sou-201441 (2018-04-08)

Thomas C, (2007) *Sociologies of disability and illness: contested ideas in disability studies and medical sociology*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Thomson G, (1997) *Extraordinary bodies: figuring physical disability in American culture and literature.* New York: Columbia University Press.

Thurén T, (2007) *Vetenskapsteori för nybörjare* Stockholm: Liber

Tøssebro J & Kittelsaa A, (2004) Studying the living conditions of disabled people: approaches and problems. *Exploring the living conditions of disabled people*. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed.* Finns tillgänglig på: file:///C:/Users/user/Downloads/God-forskningssed-2017.pdf